

TIDEVARVET
N:r 38: 1929

N. F. och kvinnorna, ledande artikel.

Elin Wägner fortsätter sin skildring av världsparlamentets förhandlingar i Genève med artikeln om Den stora debatten.

Kamratligt behandlas alla frågor — det är intressant en besökare får på Island, och framgår tydligt av Nanna Lundh-Erikssons artikel om kvinnornas arbete där.

Två världskongresser ur sommarens skörd omnämns i kort-het i Svart på vitt.

Veckans novell som handlar om Småland heter Vad ville man or? av Rita.

Eftertryck av Tidevarvets artiklar tillåtet med angivande av källan.

DEN STORA DEBATTEN

Av Elin Wägner

DET SOM DRIVER DEM.
Sedan den allmänna debatten nu är avslutad inom Förbunds-församlingen ha delegationerna dragit sig tillbaka inom sina kommissioner till det mödosammare arbetet att i praktiska detaljer utforma den internationella solidaritetens principer. Den stora debatten var ingen debatt. Den var en rad deklarationer av de olika ländernas förste delegerade rörande respektive länders ställning till de stora aktuella frågorna. Till exempel: Kelloggspakten utdömt krig som brottsligt, Förbundspakten förutsätter krig som

möjligt efter en betänketid på tre månader. Hur skall man få in Kelloggspaktens principer i Förbundspakten? Eller: hur skola vi kunna komma en angripen stat till hjälp med materiella medel? Hur skola vi organisera Europas ekonomiska solidaritet, hur skola vi komma fram till avrustning? Vilka av oss gå in för skiljedöm och i vilken utsträckning? Lyssnar man flyktigt till alla dessa officiella förklaringar, så blir man slagen av likheten i vändningar, emedan alla citera varandra, och alla använda samma diplomatiska språk. Går man

litet längre under ytan, märker man de stora olikheterna. De bero på om talaren kommer från en av de belätna status quo-staterna eller från en av de missbelätna, från en av de väpnade eller de avväpnade, men det beror lika mycket eller ännu mera på om han tillhör den gamla eller den nya tiden, resonerar för-krigsmissigt eller efterkrigsmissigt. Ännu ett skikt djupare finner man åter det gemensamma. Det finns där, därför att alla äro nödgade av samma nödvändighet, den att finna en form för staternas liv med varandra, därför att utvecklingen driver dem mot samma håll.

Det är ingen konst för vem som helst att peka på inkonsekvenser mellan ord och handling, mellan ord och ord. Man kan förhöra Italien närmare på dess fredsvilja, Rumänien på dess försönliga hållning mot majoriteterna, Tyskland på dess avrustningsvilja djupast inne, Kina på dess förhållande till Sovjet, Frankrike på dess hemliga allianspolitik, England på dess reservationer till Kelloggspakten, Australien och Portugal på deras ställning till de färgade raserna, Schweiz på dess opiumfabrikation. De som känna till det hemliga spelet bakom kulisserna och förstärkt de använda ordens valör i hänseende därtill, skulle naturligtvis kunna driva detta ännu längre och gö-

veränitet, under det de binda sig för att söka skiljedöm vid rätts-tvister. Nödvändigheten och fördelen av samarbete blir alltmär påtaglig ju mera det provas. Känslan av bundenhet i samma öde bär allt starkare den känsla som driver fram till betraktesesättet att fredsbrott mot en stat angår alla och bör motas av alla.

Så här ju tyngdpunkten i alla anföranden varit: vi underteckna paragrafen om oivillkorlig skiljedöm i rätts tvister eller: vi ta generalakten för medling och skiljedöm utan reservationer.

När Briand står inför detta världsauditorium och säger: det behöves varken skada Frankrikes prestige eller intresset att förlora en process, ty när förgelsen gått över, finner man att man sedan lättare kan umgås med det land samman med vilket man gått till skiljedöm, då är det ett nytt betraktesesätt som talar ur en gammal mans mun. — Det kan icke avfärdas bara som en charmant fras av en känd vältalare. Det är naturligtvis ingen slump att han talar så, i stället för att tala om la gloire du drapeau som ju i så fall lånar sig ännu bättre till frasen.

PANEUROPA.

Det har sagts att denna För-samling skall gå till historien så-som den som betecknade genom-brottet av skiljedömstanken. Det

Kamratligt behandlas alla frågor

Om kvinnor på Island av Nanna Lund-Eriksson

Vad som frapperar den, som från Sverige kommer resande till Island och förfrågar sig om Islands kvinnor och kvinnofrågor, är, som man tycker, frånvaren av kamp konen emellan. Kamratligt behandlas alla frågor, och av den reaktion mot kvinnornas kamp för likställighet med männen inom för-värvsarbetet, som präglar livet i så många andra länder, märker man här ingenting. Likalönsprin-cipen är genomförd, och någon kamp om dess berättigande eller införande har f. ö. aldrig funnits. Visserligen existerar fullt lika lön mellan man och kvinna i samma tjänsteställning, ej inom alla yr-ken, t. ex. inom lantbruk, varjäm-te mycket säsong- och ackords-arbete förekommer, men överallt, där samma arbete utföres, där är det samma lön. Att kompetensen är densamma, därom draga de självsäkra och rättvis islandska kvinnorna själva förseg. Det ser ut som ginge arbetet sin gilla gång, och i kvinnornas tidning ser man intet av den aggressivitet, som så ofta möter såväl i Sverige som annorstädes.

vi vill ha det bättre. Alltid få vi nya mål att kämpa för, sjuk-husfrågan, konvalescenthemmet, änkepensioner....

Hon tar fram en tidning. Den heter 19 Juni. Lustigt namn ty-cker man, men det har sin orsak. År 1915 segrade rösträttsfrågan i Althinget, men som på den tiden liksom än i dag alla stor-tingsfrågor måste sanktioneras av kungen nere i Köpenhamn, dröjde det till den nittonde juni, innan beslutet vann sanktion. De första årens utgåva Islands kvinnor till årssdagen av denna händelse en tillfällighetspublikation, som de gävo namnet efter sin segerdag. Men snart nog blev tidningen pe-riodisk, och utkommer i år i sin 12:e årgång, en gång i måna-den. Redaktionen har varit den-samma hela tiden, fröken Inga Lara Laridsdottir, prästdotter från Vestlandet, syster och svägerska till ett par av Islands mera kända professorer, delvis även under-visande i flickskolan, en synner-ligen sympatisk och intelligent kvinna med många och skiftande intressen.

Innehållet i 19 juni är bro-rikt och rikhaltigt, fast formatet

ej är stort, endast åttasidigt stort kvartformat. Ett blad, som just ligger framför mig, innehåller ett brottsstycke ur en av red. själv skrivnen högst intressant serie om Medeltida kvinnogestalter på Is-land, en översättning från engelskan om utomäktenskapliga barn, vidare speciella kvinnoriksdags-frågor, en översättning från Selma Lagerlöfs-artikeln ur ett num-mer av Tidevarvet, anmälningar av böcker och — det i mitt tycke intressantaste — redovisningar av medlen i de fonder, som stå under kvinnornas ledning eller startats av kvinnor.

Dit höra framför allt det stora Rikssjukhuset, f. n. under bygg-nad östanpå i Reykjavik, ett ståt-ligt kvinnoverk, när det en gång blir färdigt.

För att på ett varaktigt sätt hugfästa minnet av den dag, då Islands kvinnor fingo sin rösträtt, företogs en insamling, avsedd att vara grundplåt för ett blivande sjukhus, av vilket Island var i stort behov. Visserligen är Reykjavik i förhållande till sin folk-mängd ganska rikligt välsignat med sjukhus. Vifvilstads för tuber (Forts. å sid. 4.)

ra det också. De gå ända till att profe-tklara alltsammans för skådespele-ri och humbug, såkerligen med oriat. Det är fattiga syndiga sta-ter och människor som här kom-mit tillsammans, och nog hämnas de ibland mot det tvång som driver dem med att göra obstruktion. Men icke dess mindre fortsätta de, och de återblickar som ständigt gö-ras över Folkförbundets historia visa att ett långt stycke tillryg-galagts på de tio åren. Staterna uppge frivilligt alltmera sin su-

är kanske väl djärvt att profete-klara att den skall få sin karaktär av Briands initiativ till europeisk sammanslutning. Ty det beror del-les på om hans första trevare leder till utarbetande av defini-tiva förslag, till en ny samman-komst och till skapandet av or-gan för den europeiska enhet som ännu blott är en önskan, ej mera.

Briand använde en obeskrivlig ton av självironi och vädjan, pa-tos och tvekan, när han under sitt stora tal kom fram till den europeiska solidariteten. Ungefär som: det kan inte hjälpas, om ni tycker jag är lite tokig, men jag måste säga ifrån att jag an- (Forts. å sid. 3.)

konsum

föreringen för lägre levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:
Aks Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner.

Elin Wägner.

Elisabeth Tamm.

Honorins Hermelin.

REDAKTIONSEKRETERARE:
Carin Hermelin.

Mottagningstid 10-12.

Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:

Telefon Norr 2824.

Kontortid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.

Postgata 1544

PRENUMERATIONSPRIS:

För helr. tr. 6,- halvtr. kr. 3:50,

levant kr. 2,-. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

1 text 20 öre

per millimeter.

Textida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929

Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag

Storgatan 22

frankallad av förkylnings-
sjukdomar, mildras snabbt
och säkert med

NEVROSINE

(Antipyreticum och analgeticum.)
Fritt från acetylsalicylsyra.

Smärtstillande och febernedsättande
tabletter. Verkan medell vid all
slags reumatisk värk, Gikt, Ischias,
Neuralgi, Nervsmärtor och vissa
febrar (Influenza, Hålsfluss och
tyfusa s. k. förkylnings-sjukdomar).

Sälles endast å apotek.
Förpackningar å 30 öre och kr. 1.30.

FINFINA

Hönsgårdssägg

inkomma dagligen
Ph. Engfeldts Smörfärr

2 Östermalmstorg 2

Tel. 7033 Norr 80663

Frälsningsarméns
Alkoholisthem

Kur ö n

(Åtjuter statsbidrag

Två timmars ådåstresor från Sthlm

Prospekt och övriga handlingar skickas från

Socialsekreteraren, Östermalmstorg 34

Stockholm.

Olga Elmdahl

Modemagasin

Kungsgatan 53. Tel. 10851

STOCKHOLM.

Gör ett besök i

Söders populäraste bageri

BAGARSTUGAN

Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén.

Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.

Herkulesgatan 14. Tel. 7575-7576.

f.d. Lea Vattugatan.

STOCKHOLM.

SPECIALITET. Familje- och arvssaker.

Boutredningar och testamenten.

förvalningsuppdrag.

Även skriftliga fördrag.

Advokat Cyril Holm

Led. av Sveriges Advokatsamfund

Birger Jarlsgatan 39, Stokholm

Tel. Norr 5223

Westerstahl, O.

& Branting-W., Sonja.

Led. av Sveriges Advokatsamfund

Vasagatan 4 Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare

Konrad Granér

(Med. av Sthlms Tand-förning.)

S:t Eriksgatan 40 III, hiss.

Mottagnings- eller överenskommelse

pr. tel. Kungsh. 341 97.

Tandläkare

Harry Weinberg

Drottninggatan 71 A. II tr.

Mottagn. Månd. Onsd. Fred. Lörd.

11-1. Tisd. Torsd. 4-7. Tel. N.

7551.

N.F. och Svart på Vitt

Världsligan för sexualreform har hål-
lit sin tredje kongress i London.

Diskussionen inleddes med en redogö-
relse för de engelska förhållandena med
avseende på äktenskapslagstiftning och
praxis i fråga om skilsmässor. Talaren,
en engelsk präst, framhöll vilka ödes-
digra följder den engelska uppfattning-
en om äktenskapsuppöslighet hade
på moralen och beklagade skilsmässo-
domstolens upprörande brister. Han
framhöll Norge som ett exempel på, att
lättheten att skiljas istället för att skä-
da tvärtom hade gynnsam inverkan på
den äktenskapliga moralen, etc.

Med denna bakgrund av det — enligt
samme talare — århundradet efterbliva
Englands ståndpunkt, skildrades
ånyo de ryska förhållandena som en
bjärt motsats. Då professor Pasche-
Oerski, känd för sitt arbete på detta
område, själv var förhindrad deltaga,
lästes hans tal av mrs. Russell i talet
erinrades om hur i Sovjet-Ryssland alla
barn äro jämställda, utan skillnad
mellan utomäktenskapliga och inom äk-
tenskapet födda. För att ingå äktenskap
fordras inga särskilda kvalifikationer,
för att få det registrerat kräves att kon-
trahenterna skola vara vid god hälsa,
ha uppnått föreskriven ålder, att de
skola vara fria från vissa lyten och in-
te vara gifta på annat håll. Båda par-
ter äro socialt oberoende, kvinnan behö-
ver inte bryta namn och före giftermålet
förvärrade ågeodelar behållas av verda-
ren maken för sig, medan den förmögen-
het, som uppkommit under äktenskapet,
besittes gemensamt. Ömsesidig förbrö-
ningepikt åligger makarna i fall av be-
hov.

Mrs. Janet Chance redogjorde för er-
farenheterna i den i februari i År öpp-
nade äktenskapsliga upplysningsbyrån i
London. Upplysningsverksamheten hade
visat sig ha en stor uppgift att fylla,
inte endast bland den arbetande befolk-
ningen utan även och i kanske ännu
högre grad bland över- och medelklas-
sen. Detta inte minst i frågor som be-
rära barnupfostran.

I detta sammanhang framhölls genom
dr. Norman-Haire några synpunkter på
den förbyggande rådfråga och under-
sökning av alla män och kvinnor,
som tänka ingå äktenskap, vilken prak-
tiserats i vissa stater. Det finns redan
statistiska uppgifter på vilka goda re-
sultat som vunnits med en sådan förbe-
redande undersökning, vilken i en del
amerikanska stater redan är obligatorisk.
I de flesta fall rör det sig endast
om att konstatera förvaron av vissa
könssjukdomar, men sin verkliga bety-
delse få dessa rådfrågor först då
de göras mera omfattande.

En mycket långtgående barnbrän-
ning bland de fattigast ställda förord-
nades bl. a. av en Londonläkare, som
ansåg att det genomföra tvåbarns-
stemet bland dessa skulle onödiggöra de
flesta andra sociala reformer. Av refe-
raten framgick inte om denna uppfatt-
ning fick stå oemotsagd.

Däremot påpekades den uppmärksam-
het, som ägnades frågan om kamrat-
tenskap och samupfostran av gossar
och flickor, sett sig i rätt riktning för
förbättrade sexuella och därmed sociala
förhållandena.

Vid den internationella konferensen
för jordvärdesbetsättning och frihandel
som i år ägt rum i Edinburgh, firades
också femtiöårsminnet av den första
upplagens utgivande av Henry Georges,
Progress and Poverty, Framåtstridand-
et och fattigdomen. Den av Tidevar-
vets läsare kände irländaren, parla-
mentsledamoten mr. Andrew MacLaren,

yttrade sig bl. andra på konferensen med
vanlig fart och entusiasm.

— I femtio år har denna den yper-
sta bok, som någonsin skrivits om
ekonomiska problem, funnits tillgänglig
på bibliotekens hyllor, sade mr. MacLaren,
och ändå finns det än i dag män-
niskor, som anse sig förståndiga och in-
telligenta, vilka påstå att de inte veta
vad man skall göra emot arbetslöshet
och fattigdom. »Framåtstridandet och
fattigdomen» besvarar alla frågor rörande
de dessa svårigheter, som väckas i ma-
nederhet. Det finns överhuvudtaget ing-
en lösning utom de förslag som där
framliggas.

Fackföreningarna bestämma i grun-
den inga löner. Lagar och förordningar
betyda ingenting. Ty lönerna bestäms
ytterst av den arbetelösa, som konkur-
rerar om ett gott jobb.

Om man använder den form av be-
skattning som Henry Georges föreslagit,
nämligen erlagande till det all-
männa av en avgift på det samhälls-
skapade jordvärdet, kan man bryta
jordmonopolen och öppna de naturliga
möjligheterna för människor att för-
sörja sig själva på sitt fosterlands jord.
Den stora arbetelöshetens måste då
så småningom försvinna.

För den arbetslösa skaran utanför
fabrikerna upphört att konkurrera
om arbetet, kunna inte lönerna stiga för
dem, som nu arbeta därinomi. I och med
att skatter och tullar på mat och hus-
och andra livsformögenheter tas bort,
kommer ju din egen lön att i verkligt-
heten stiga med samma belopp, som du
före måste betala i sådana skatter.

Men jordvärdesbetsättningens genom-
förande skulle betydligt ännu mera. Den
skulle bryta stora jordägarnas makt över
jorden, deras rätt att låta den ligga
obrukad och onyttig. I stället för att
stora skaror av värt folk nu måste bo
i dessa fruktansvärda slumkvarter skul-
le vi få billiga bostäder, billig jord,

Äro fötterna och benen besvärliga,

Åtala med vår Wizard-fotspecialist
Frök. Hudberg. Låt henne närmare
visa Er och förklara för Er dels hur
det låta, mellansida Wizard-fotstödet
och dels hur den gumfösa, tvätt-
och stoppara Wizard-ädräck-
strumpan verkar. Alla råd och upp-
lysningar lämnas kostnadsfritt.

Tel. Norr 316 00.

Lagersons
Kungsgatan 4, andra huset från Stureplan

skatteria hus, nya städer, förbättrad
folkhälsa och tvånget att offra miljoner
på sjukvård och allmän välgörenhet
skulle lyftas från våra skuldor —
Konferensen bevisades av flera av re-
geringens ledamöter.

Samorganisationen mellan de nord-
ska ländernas kvinnoaktiviteter samlas
till kongress i Oslo den 27-29 sep-
tember.
Mötet kommer huvudsakligen att be-
handla kvinnoarbets ställning. Fröken
Ingeborg Walin inleder en diskussion om
reaktionen mot kvinnoarbetet, varjämte
programmet upptar ett flertal frågor
rörande skyddslagstiftning, gift
kvinnas försvarsvärdet och olika lönes-
system. Dessutom kommer dr Dagny Bang,
Oslo, att hålla ett föredrag om rashy-
gien.
Till samorganisationen anslutna svens-
ka föreningar äro Fredrika-Bremer-
Förbundet, Svenska kvinnornas nation-
alförbund, Svenska rösträttskommittén
och Svenska kvinnors medborgarför-
bund. Deltagande i Osломötet står öp-
pet för alla intresserade.
Beställningar av rum kunna ständas
till fröken Dagmar Mörch, Behrengate
5, Oslo.

God ekonomi, gott humör
genom
kooperativa butiker

VAD VILLE MOR? DEN STORA DEBATTEN

Grammarsmor i Sjömålen har fått det lugnt till sist. En dag i förra veckan föll hon tillsammans i grönskolandet och måste bäras in i snyggtrummet. Där fick hon vila i två dygn förlamad till lemmar och tunga, sedan var det slut och mor Hedda slapp slita och sträva mer.

De två dyggen grammarsmor inte kunde tala voro förfärliga för barnen hennes mest värst var det för gubben. Det var något hon ville ha sagt hela tiden, men hon famlade och mumlade och hennes ögon tiggade och bad att de skulle förtä, men ingen begrep, vad hon ville. Elin, dottern hennes, undrade, om det var kräken, som hon inte trodde de månade om ordentligt, men det var det tydligt inte. Det var förr någonting med chiffonjen horta i hörnet, för hennes blickar lämnade aldrig den gamla möbelen, där alla hennes jordiska ägodelar lågo alltså hon flyttade in som ungdom i gården.

Det var väl mest av ålder och skräpighet som mor Hedda fick då, men nog sa't det i stugorna, att det var gubben hennes snällhet, som gjort sitt till. Han umnade henne inte ens medicinen under de sista åren, då hon blev kranter och sjuk. Pengarna skulle på banken, så han lämnade något efter sig, när han sjölv en gång skulle skiljas hådan, vilket han inte ämnade göra än på många Herrans år. Att barnen övergav honom och gumman gick före och ingens sedan behövde pengarna på banken, det var något som han tydligen inte tagit med i sina spekulationer.

Och nu var han först alldeles översigtig. Han gick mest för sig själv och vändades och malde ideligen samma tanke i hjärnan: vad var det mor ville, innan hon dog. Inte för ett ögonblick trodde han och det gjorde ingen annan heller förresten, att mor Hedda ville ta ett sista avsked av honom och barnen och tacka dem för vad de varit för henne. Så'n gör en inte i den trakten. Nej, det var nå't rejält hon ville ha sagt.

Göra gjort, det som gjort var, det gick inte och när det nu var så illa gångat, så skulle det åtminstone bli en hederlig begravning, tre dar minst. Och uppsynigen hemma på gården, det skulle hon bli, mor Hedda, med präst och sång och tal.

— Gör så fint i nästan kan och bju så många i kan i sockna, sa Sjömålen till dottern. Donn vi inte kan ta förste dan, få vi ta andre.

Och det blev en hederlig begravning med hundratel gäster, som åt och drack från elva till sex. Många skjutars och fina kranter var det och både patron på herrgårderna och folk ifrån socknens alla kanter var med. Och det är då visst och sant, att var mor Hedda med i någon måtto, så nog kände hon sig hedrad av all den heder och ära, som gubben hennes kostade på henne. Självt hade hon väl aldrig i sitt festfattiga liv fått vara med om maken till kalas, men inte skulle hon tänkt på att välviljan kom lite för sent här som i så många andra fall, och vem brydde det väl då?

Det var liksom det lättaste lite för gubben med hela denna ståtliga begravning. Alla hade hjälpt honom för att göra det så fint som möjligt. Framför alla stugor och infartsvägar hade man risat fint och vackert. Man måste följa med sin tid med risningen också och det gick inte att som förr, när det inga bilat fanns, lägga allt det vackra mitt på vägen. Nu fick man lägga det ljusa, vackra enriset och de små spåda gran-skotten i jämna rader utefter landsvägskanterna. Karl-Johans Hilma var nog den som risat allra finast. Med ljus, vackra aska och vit krita och dalior och astrar ibland allt det gröna. Det hade kostat mycken möda och omsorg, men så hade det också väckt allmän uppmärksamhet. Hon skulle säkert bli bjuden på efterkalaset.

Det dog inte att överhuvud taget hoppa över någon som hade risat. De måste på efterkalaset allesammans, liksom de som hade flaggat eller på andra sätt visat sitt deltagande. Förningen hade varit riklig och god, så andra dagen blev inte sämre än den första. Fen sorters vetebröd och 11 sorters kakor förutom ostkaka och sylt. När alla ätit sig mätta, var det ändå stora högar kvar på tallrikarna att lägga i papperspåsarna som utdelades.

Och gubbens vända tycktes som sagt minskas allteftersom hederstygglerna för mor Hedda framskred. Bara han nu hade vetat, vad det var mor ville i det sista, så skulle den där lilla naggande känslan av att han ändå hade något att ångra, säkert försvunnit. Nog hade han gett henne mat och bra kläder, pigga fick hon under den värsta tiden, och inte hade hon haft det värre än andra. Han hade slitt och trålat själv i all sin dar och inte annat sig mer än henne, så inte var det väl så farligt.

Kanske det var något om dottern hon ville ha sagt. Att han skulle ta henne till nåder igen nu när han blev ensam, fast hon gifte sig med en snidare som ingen gärld hade att sätta henne på. Visst ville han göra det nu och synskänningen skulle hon få, för den hade ändå ingen kunnat sy på sedan hon flyttade, fast han var för snål och arg för att ge henne den fört.

Kanske det rent av var att Elin skulle ha pengarna, som mor haft med sig i boet och som stätt på banken och förrättat sig Boken låg i chiffonjen och hon hade ju bara sett och sett åt det hörnet hela tiden. Och så hade hon famlat med Elin's Mårandiga klänning. Ja, nog var det ändå så, att Elin skulle ha pengarna till att köpa sig kläder och annat för. — Tills på tredje da'n efter begravningen gick han och mötte på samma tanke. Nog var det väl ändå boken, hon mente. Visst var det väl ändå boken, som Hedda så sonade gubben sin skuld mot mor Hedda med det största offer han kunde tänka sig. Elin fick boken. För vad annat kunde det vara än pengarna på banken som mor hade talat om i det sista.

Rita.

(Forts. fr. sid. 1.)
ser tiden vara inne för de Europeiska staterna att sluta sig tillsammans ekonomiskt, politiskt, socialt, framför allt ekonomiskt. Vi måste veta var vi ha varandra i nödens stund och vi måste ta konsekvenserna av vår geografiska enhet. Men naturligtvis skall allt detta ske inom ramen av Folkförbundet och naturligtvis drömmar jag icke om en union som skall röra vid de enskilda staternas suveränitet. Mer sade han icke, och mycket mer har man icke fått veta, annat än att han bjudit de europeiska delegationscheferna på en paneuropeisk lunch, att gästerna varit mer och mindre intresserade och entusiastiska, och att de gingo hem med löftet att få ett p. m. att studera till dess de samlas nästa gång omkring denna stora fråga. Definitiva förslag rörande en europeisk solidaritet ha kommit från Belgien och England. Belgien ta-

försökt att följa den ekonomiska konferensens av 1927 rekommendationer. Hur ska vi kunna föra en generös handelspolitik, när andra länder gardera sig med tullar. Det blir i längden omöjligt. Emellertid: Tidevarvet var den enda svenska tidning representerad vid den första Paneuropeiska konferensen i Wien för ett par år sedan och som under hela sin tillvaro med intresse följt denna rörelse, gläder sig med alla andra paneuropeer åt att se tanken flyttad över i den officiella världen, bli praktisk politik. Att det är Frankrike som tar initiativet och Tyskland i Stresemanns person är så oförbehållsamt med på idén tyckes utgåra en borgen för att den största försuttsningen är förhanden, nämligen ett ekonomiskt närmande av de två stora kontinentalmakterna till varandra. Stresemann med sina tio sjukdomar tycktes ha tagit sina sista kraf-

narna. En stat som funderar på att öppna krigen på andra sidan är Förbundets materiella resurser stå till offrets disposition. Och, som det sades i tredje kommissionen under behandlingen av förslaget, det är ju oönskligt att de stater som förpliktat sig att ge denna hjälp skulle låna pengar eller sälja krigsmateriel också till motsatta sidan. Det var ju som vi veta inte alls önskbart under världskriget att de neutrala handlade med båda hållen, men det har blivit önskbart nu liksom så mycket önskbart har blivit tänkbart. England har redan förklarat sig villigt att sätta sin maktiga signatur på ett sådant fördrag under förutsättning dock att hjälpen är ömsidig och att endast de stater kunna få hjälp som antagit och utfört det allmänna avrustningsfördrag som Förbundet snarligen skall lägga fram. En liknande ståndpunkt har Tyskland.

Det är givet att den som går in för ett sådant fördrag och ger sådana loften överger sin neutralitetspolitik, men som vi ändå måste göra det, är en finansiell hjälp att föredraga framför en militär.

AVRUSTNING.

Betydelsen av Mac Donalds tal blir klarare för en allteftersom dagarna gå. Han angav tonen, han satte farten och vad som följde sedan var en tävlan, ingen ville vara sämre än den andre. När han rent ut sade ifrån, att han ansåg att avrustning kunde leda till säkerhet, var det många blickar som gingo till franska premiärministern för att utrona vad han gjorde för min vid denna väg och nerpävandning av hans sats: först säkerhet, sedan avrustning. De som förstod sig på Briand, påstodo att han var maktlös, vred, men därav märktes ingenting när han två dagar senare stod upp för att hålla sitt stora tal. Det skulle då vara den lätta anstrykning av ironi varmed han bad om ursäkt för att han nämnde det obehagliga ordet securité. Men det behövde inte vara obehagligt för någon, menade han, ty man var nu på god väg att förstå varandras synpunkter ifråga om säkerhet, man var framme vid den punkt, då man på allvar kunde börja diskutera avrustning. Jag vet inte om det samma sagts förut, under den långa seglstina förberedande diskussionen, men nog kändes det vid dessa ord som om man verkligen skulle komma över från ord till handling, äntligen. Den förberedande kommittén var förra året nedsunken i omöjligheter. Nu har den, icke minst genom det anglo-amerikanska närmandet i fråga om sjöstridskrafterna, kommit upp ur dyn, och man kan hoppas att tiden för den allmänna avrustningskonferensen, som nu fixeras till nästa år, inte återigen skall bli uppskjuten. Dr Benas som sitter som ordförande i tredje kommissionen vilken har med avrustning att göra, förklarade senare i debatten att det

lar om nödvändigheten att försöka samordna och harmonisera de olika staternas ekonomiska intressen. Början skulle ske genom att stater som befunde sig på samma ekonomiska nivå slöte sig samman om kollektiva tullöverenskomelser. England föreslår att man till en början kommer överens om att icke höja tullarna under 2 år och använder denna tid till att arbeta ut en plan att organisera frihandeln. Dess handelsminister talade om att skapa en kommitté på världsomfattande linjer för att studera kolproblemet i dess helhet och helt enkelt skapa en världskontroll över kol. Så fick man då under ett möte av församlingen som icke ansågs särskilt spännande höra den engelske handelsministern bruka termer i fråga om världens naturligtgångar, som man nämligen läst i en av Wells vildaste framtidsböcker. Det var som om Paneuropa ett ögonblick var för gammalt, innan det ännu kommit till. Sveriges utrikesminister uttrydde sig i sitt tal utslutande över den ekonomiska frågan. Medan Paneuropeiska möjligheter sväva för fantasien dör den stockers ko som

ter för att tala i församlingen. Han ryckte bara upp sig en enda gång, det var när han kom in på vansinnet i Europas nuvarande handelspolitiska uppdelning. Han trodde på möjligheten att skapa Europas enhet liksom man skapat Italiens och Tysklands. Nära intill dessa planer ehuru alls icke nämnda i det sammanhanget ligger det från tidigare församlingar vilande förslaget att staterna i Folkförbundet skulle komma överens att finansiellt hjälpa en stat som blivit angripen eller hotades av angrepp. Det är alltså den positiva sidan av förslaget att ekonomiskt bojkotta en fredsbytare. Förbundets råd skulle besluta, när en hotad stat skulle ha rätt till hjälp. Sveriges hotas av krig: varsa god här är ett lån på 200 millioner guldfrancs till att börja med, utgivet av en penningstark stat och med borgen av hela Nationernas förbund. Dessa millioner kunna genast förvandlas i livsmedel, krigsmateriel och transportmedel, allt som behövs för att möta ett angrepp. Ingen stat behöver därför ligga inne med lager, ty han vet att allt står till förfogande från gran-

Nya trevliga uppslag

kan ni lätt realisera med hjälp av en Singer Lilla Elektriska. Tänk på hur roligt det är att kunna sy själv och så billigt det blir.

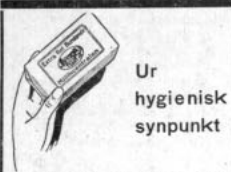
SINGER LILLA ELEKTRISKA

Den minsta till utrymmet. — Den största till nyttan.

Ämnad Singer Universalmåster.

Vi står till tjänst!

<p>BLOMMOR</p> <p>Elsa Lindholm BLOMSTERHÄNDEL Karlavägen 5 - Norr 32 38</p> <p>Utför alla slags binderarbeten</p>	<p>FLAGGOR</p> <p>FLAGGLINOR m. m. i port Greta Zachau Ostgötagatan 73 B. Tel. S. 103 00.</p> <p>Mångårig praktik.</p>	<p>MÖBLER</p> <p>MÖBLER köpas bäst och billigast i Rookströms Möbelaffär Hantverkargatan 7, Stockholm Kungsh. 328 78</p>	<p>RAM- och SPEGLAFFÄR</p> <p>J. L. LARSSONS EFTFR. Knut Nystrand Södermannag. B, Stockholm REKOMMENDERAS.</p> <p>Låga priser Tel. S. 30914</p>	<p>SLÖJDAFFÄR</p> <p>Erik Gillbergs Slöjdaffär (K. F. Andersson) 4 N O R M A L I M S T O R G 4 (Org. fr. Smålandens J.) Lager av Lappkärl, Korgar, Träpösetor, Bjord o. Slöjd. Beställn. smott. Tel. 11488. N. 112 27</p>
<p>DANSKA HEMBAGERIET</p> <p>Kronobergsgratan 7 Innehavare: Elsa Sundin Gott Bröd hemsändes Ring Kungsh. 2432</p>	<p>HOTELL</p> <p>Hotell O. Pensionat Esplanaden Fru Anna Fahlström Blasieholmsgatan 3, Stockholm.</p> <p>Nära Hotel Royal. Tel. N. 312 55, väst. Åren Inneh. av Fredriksons Arkitekt. Fredrik Svepp. 10. Tel. 739 48, 791 34.</p>	<p>PARFYMER</p> <p>Parfymen, Tvålar och Borsta Rås sortering hos MARTA DORFF Biblioteksgatan 11 (Sturepalatset) Tel. Norr 246 95</p>	<p>SILKESSTRUMPOR</p> <p>Silkesstrumpor och alla slags tricot uppmaskas och lagas. Obs! Priser utan konkurrens. Haldins Ateljé Tel. 13519 Malmsskinnsgatan 48 a, 2 tr.</p>	<p>GRAMMOFONER O. SKIVOR</p> <p>Gottfr. Johansson VASTERLÅNGGATAN 78 Tel. 11 1053, 10 41 89, 20 21 21. Musikinstrument & Grammofoner i parti och minut.</p>

bör Ni föredraga vårt
läckra smör i originalför-
packning.

MJÖLKCENTRALEN
Kungl. Hovleverantör.

VI

hemsända dagligen
färskt gott bröd
prova vårt smörbröd, skorper
och saffransbröd.

RING KUNSH. 2434

Danska hembageriet

Kronobergsgratan 7.
Inneh.: Elsa Sundin.

Fråga

alltid efter

Westbeck's
Charkuterivaror

Kungl. Hovleverantör.

Drick

INVERNES
Bordsvatten

till varje måltid!

Svagt alkaliskt HÄLSO-
VATTEN med angenäm o.
uppfriskande smak.

INVERNESS BRUNN
Stocksund

Tel. Stocksund 557.

KAMRATTLIG BEHANDLING

(Forts. fr. sid. 1.)

kulösa, Kleppur för sinnessjuka och Laugernes spetsläskem, var-
jämte de katolska systerarna ha ett
sjukhus i själva Reykjavik och ett
i Hafnarfjord ett par mil söder-
ut, men ett ordentligt sjukhus för
hela landet, där även läkare, sjuk-
sköterskor och barnmorskor kun-
na utbildas, saknas ännu. Denna
insamling pågår fortfarande varje
år den 19 juni, och även under
den övriga delen av året mottags
bidrag tacksamt. Resultatet
blev storartat, men målet syntes
ännå avlägset, tills insamlings-
kommittén fick den genialiska
idén att få hjälp av Althinget. I
samarbeten mellan Althinget, d. v.
s. landet självt och Islands kvin-
nor reser sig nu den vackra bygg-
naden, snart färdig att tagas i
bruk. Redan ha kvinnorna inbe-
talat 325,000 kronor, och ha ännå
4 kvar en summa av 41,000 kro-
nor, en summa, som ständigt ökas,
där den står på tillväxt. Bra mar-
scherat av våra Isländska syster-
rar! Althingets bidrag för året är
100,000 kronor. Man skall i det
ta fall komma ihåg, att hela Is-
lands befolkning är endast 100,000
människor, och att landet är
långt ifrån ett rikt land.

Om vacker samverkan kvinnor
emellan och om praktisk klarsynt
het talar en annan omständighet
vid det nya bygget. De inventa-
rier, som utgörs av sängar med
utrustningar, porسلن och köks-
utrustning, får sjukhuset som gå-
va av sina isländska-amerikanska
anförvarer. Många isländare ha
nämligen utvandrat till Kanada el-
ler Nordamerika och ha i regel
vunnit god ekonomisk ställning.
Till det märkliga 1000-årsjubileet

förberedande arbetet är avslutat,
medlemmarna veta varandras
ståndpunkter och ha ingenting
mer att säga varann.

Så gott som alla deltagarna i
generaldebatten ha uttalat sig i
samma riktning, fast Stresemann
naturligtvis är mera otalig på av-
rustning än Scialoja från Italien.
Och fast japanen Adatchi från ett
land med oantastat stark militär
ställning, kan ta problemet mera
ovanifrån än kinesen Mr Wu. Den
senare talar ju å ett lands vägnar,
som på grund av bittra efter-
fanerhet börjar tillägna sig den
militaristiska syn som Europa för-
söker lägga bort.

De två motpolerna i denna dis-
kussion om avrustning voro stats-
minister Stauning från Danmark
och greve Apponyi från Ungern.
Den ene kommer från ett land
som lever utan fruktan över önskan-
ingar i fred med sina grannar,
den andre från ett land som ge-
omgår en fas den Danmark re-
dan passerat, som styckades ef-
ter ett olyckligt krig i en olyck-
lig fred, som avstängdes med tull-
gräns från sitt naturliga öko-
nomiska sammanhang, som vill
förändring, som anklagas för att
vilja förändring genom krig.

Den gamle åttioåriga greven
försäkrar visserligen att Ungern
icke tänker på krig. Det är som
om han, när han talar, hade när-
varande för sig hela det maski-
neri som Nationernas förbund i
så fall skulle sätta igång, hela
den moraliska press som skulle
läggas på en fredsbytare.

Men han kan icke göra vad
Venizelos gjorde å Grekland vägnar,
då han förklarade att Grek-
land accepterade sina nuvarande
gränser som slutgiltiga.

Jag som sett kejsardömen upp-
stå och falla kan icke tro på den
närvarande ordningens oföränd-
lighet. Är det möjligt att man
kan tillkämpa sig rättelse av en
orättvisa utan våld? Det har den
gamle vitstakgige greven, som
sett så mycket, ännå icke skä-
dat. Men där rör han vid det

nästa år ämna sig många av des-
sa på besök till sina faders hem-
bygd. Men bostadsfrågan blir väl
då det mest brännande spörsmål-
et för de långväga resenärerna.
— man beräknar en invasion på
20,000 människor. — Nu få de
bo och ha sin varelse samt del-
vis även mat i det då färdiga
men ej i bruk tagna sjukhuset.

Ännå ett ärende är f. n. före-
mål för de isländska kvinnornas
stora intresse — änkepensonsfrå-
gan. Som i de flesta mest civi-
liserade länder är änkomnas lott
synnerligen bekymmersam och
minst av allt befrämmande för
männen. Laga änkepension för tjän-
stemannaänkor finns inte, och liv-
försäkring förekommer sällan där-
uppe. Althinget beviljar årligen
pensioner från 100 till 600 kr.,
i enkasta fall något högre, å än-
kor efter präster, lärare, postmän,
författare och i vissa ömmande
fall. Åt änkor efter sjöfolk och
fiskare utbetalas, i händelse av
männens död på sjön eller i ut-
övande av sitt yrke, ett litet grund-
kapital till änkan, 3 å 4,000 kro-
nor, en god om än liten hjälp
att till en början kunna hålla
hemmet ihop. Att all denna hjälp
dock är som droppen i havet är
ju självklart. Också florerar på
Island i hög grad adopteringssy-
stemet. Fåller familjeförsörjaren
eller modern bort, så komma ge-
nast släktingar eller vänner och
ta hand om ett eller flera barn
med eller utan laga adoptering.
Det är väl känsal av barmhärtig-
het, särskilt stark däruppe samt
medvetandet om giltigheten av or-
den å dag mig i morgon dig och
om det faktum att de åro
isolerade på sin ö och hänvisade

problem som blir det kommande
decenniets stora prövosten på na-
tionernas förbund. Artikel 19 i
pakten påligger Folkförbundet
uppgiften att rätta till odrägliga
fördrag. Vid denna uppgift har
det ännå icke rört. Skall det kom-
ma så långt att det åtar sig den-
na uppgift och gör sig själv till
en ordnande reglerande myndig-
het i världen? Skola folken, de
belåtna och de icke belåtna, kun-
na böja sig till den grad av dis-
ciplin och allmänanda som for-
dras? Ännå är artikel 19 tabu,
det märktes då Kinas represen-
tant steg upp och begärde dess
tillämpning på sina odrägliga för-
drag med främmande makter.

Såkerligen är det ofruktbart att
diskutera alltför ivrigt vilket som
skall komma först: avrustning,
skiljedom, säkerhet, reglering av
staternas inbördes förhållanden.
Här råder en ständig växelver-
kan, en rörlighet som skjuter än
den ene än den andra sidan av
problemet i förgrunden.

Om det är viktigt för avrust-
ningen, att de folk, som önska för-
ändringar, se uppå för sig som
en stjärna möjligheten att få dem
utan krig, så kan å andra sidan
avrustning göra de folk, som ur
sina egna intressen synpunkt önska
status quo, mera böjda att
betänka möjligheten av en fred-
lig nyreglering.

Det ungerska anförandet drog
upp hela det problemkomplex som
de missnöjda staterna represe-
ntera. Samma tema varierades i en
frånare ton av minister Voldemar-
as från Lithauen, som antydde
att om folkförbundet inte tog upp
denna fråga skulle andra göra det
på annat sätt, mindre fredligt, an-
tagligen. Danmarks anförande
stälde däremot åhöraren inför
problemet om den hållning en
mindre stat bör intaga, då den
icke känner sig ha något bruk
för krigsberedskap. Sällan har väl
ett djärvt tillkännagivande klätts
i en mera försiktig form än när
statsminister Stauning meddelade
den danska regeringens stånd-
punkt och planer. Också restes

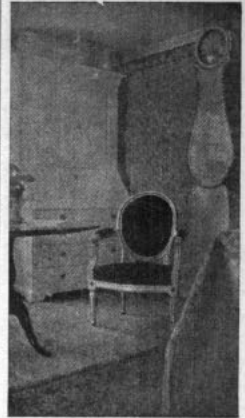
till sig själva, som framkallat det-
ta vackra handlingssätt. Den
hjälp, som vid plötsliga katastro-
fer lämnas de kvarlevande, å ock-
så storlagen. Men rättvisan och
det växande kravet på att hem-
men ej skola upplösas har bragt
frågan om änkepensoner i ett
nytt läge. Islands kvinnor ha till-
satt en kommitté, som f. n. hål-
ler på att samla uppgifter om än-
kors ställning, och det är bekläm-
mande fakta, som redan nu kom-
mit i dagen. När tillräckligt ma-
terial kommit in, skall man gå
till verket, och det är, säger frö-
ken Inga-Lara, en trygghet för
vårt arbete i medvetandet, att vi
då ej förgäves komma att fram-
lägga våra förslag för Althinget
och begära dess medverkan. Ord-
förande i ovannämnda kommitté
år bärares av ett på Island mycket
gott och populärt namn, fröken
Laufey Valdemarsdottir, f. d. ordf.
i Rösträttsföreningen, f. d. ordf.
de första studentkorna på Island och
nu anställd som korrespondent i
en importaffär, en enastående duk-
tig och sympatisk kvinna. Vad
hon gör, år bara bra, år säger frö-
ken Inga-Lara med ett tryggt le-
ende. Man år frestad att instäm-
ma i det yttrandet med något
vidsträckt betydelse. Vad de
isländska kvinnorna göra för va-
andra och för sitt lands välfärd
år bara bra. Det år inte utan att
man på samma gång både be-
undrar och avundas dem, detta
senare i all synnerhet, när man
ser, hur det lyckas och går fram-
åt för dem i deras strävanden,
och hur förstående isländarna åro
gent emot de skiftande krav, som
kvinorna bära fram med anhöllan
om uppfyllelse.

bland journalisterna frågan om ta-
let betydde ett återtagande av re-
geringens tidigare ståndpunkt, vil-
ket han försäkrade att det icke
gjorde. Men menige man, det
vill säga publiken, fick inte veta
att eller om Danmark står i
begrepp att bli det första land
som frivilligt avrustar. Man fick
icke klart för sig att Danmarks
regering anser sin handling
föredömlig, därför att den
ligger i linje med tidens riktning
och år betingad av det nya läge
som uppstått genom konsolidering
av Nationernas förbund, och ge-
nom Kelloggspakten. Såkerligen
var det för att förebygga en tänkt
kritik som talaren underströk hur
väl han förstod att andra stater
i mindre tryggt läge måste se
problemet annorlunda. Mot den
kritik som trots denna försiktig-
het eller blygsamhet ändå infinner
sig: »det år osolidariskt av en
förbundsmedlem att avrusta en-
sam.» kunde han ha sagt två
saker.

För det första: Fyra tvångs-
avrustade stater ha upptagits i Na-
tionernas förbund av dem som
avväpat dem. Alltså kan förbundet
icke anse avrustade stater oför-
möjliga till de solidariska insat-
ser som krävas. Denna försam-
ling har ju också sysslat i allra
högsta grad med icke militära in-
satser till inbördes bistånd. De
som tynga på den väpnade insats
en förbundsmedlem måste göra,
resonera alltså på våldsplanen.

För det andra: hittills har folk-
förbundet icke sagt något mot de
stater som upprusta — såvida det
icke gällt misstankar mot de
tvångsavrustades hemliga ansat-
ser — hur skulle det då kunna
ha något emot att en stat
avrustar? Det finns ännå ingen
norm för tillåtna eller nödvändiga
rustningar, men överrustning
år förstås farligare.

Om det år regeringens mening
att kompromissa förfaller den-
na argumentering.

Vår Bostad

Nya Möbler

Begår förslag, allt utföres på
beställning. Renovering av
antika möbler. Ompoliering,
boning, lackering, målning
på gamla möbler. Allt arbete
utföres omsorgsfullt.

Sundström & Edberg

Verkstäder
Silyllegatan 9 Tel. 720 32

Hilda Fridh

Textilateljé
Drottninggatan 102 Stockholm
Telefon 126 99

Handvävna för

Heminredning:
Möbelyger. Draperier m. m.
Garvförsäljning.

Elever mottagas

Urmakare

Mårten Carlsson

Optik-försäljning
Reparationer

Karlavägen 36

Telefon 742 85

"TENNSTUGAN"

NYBROGATAN 6

telefon 6. 96

Tenn i gamla och nya stilar

Fajanser m.m.

Affärstid 10-6

ORION

har blivit de erfarna
husmödrarnas Dammsugare.
Kan Ni undvara den?

Svenske Maskinfabrikatet **STANDARD**

Stockholm 16

Telefoner "Svenska Standard"

Knutsons Dubbelottomaner

Tag kännedom om deras konstruktio-
ner innan Ni beställer Eder för köp.
(Rymma fullständigt alla sängsläders)

Specialaffär för bildarmöbler
och sängkläder

Korkmattor

Dalagatan 14 Tel. Vasa 117 38